

♦♦♦ BIRÓ AURÉL

A Clark Ádám által tervezett sas-hegyi Weber/Saxlehner-palota¹ kápolnájának pusztulása

A SAS-HEGY TÖRTÉNETE

A XIII. században a Király-hegy nevet viselte, mivel a magyar királyok vadászat után a hegy táján telepedtek le. Később a budai szerzetesek tulajdonába ment át. Ekkor kapta a Pap-hegy, Barát-hegy és Isten-hegy megjelölést.² Feltehetően a hegy lábánál elterülő, a középkorban elpusztult Sas faluról nevezték el.³ Sas-hegy Sasad része lehetett, ugyanis a XIII. századi oklevelek tanúsága szerint Sasad szomszédjai Kispest (a középkori Kelenföld, a mai Tabán) és Örs volt. A Kispest tizedkerületének megosztását leíró 1302-es oklevélben a határjárás a fehérvári országútnál (a mai Alkotás út–Budaörsi út) ért véget, vagyis Kispest és Sasad határa a mai Sas-hegy táján kereshető.⁴ Mátyás király 1469-ben Sasadot Buda városához csatolta.⁵ A Sas-hegyet a XVI–XVII. században a törökök *Muhanek*nek hívták. A Sas-hegynek a budai vár felé néző lejtőjét, ahol a *Hizirbaba-tekke* (török szerzetesek dervis kolostora) állt, *Hizirbaba tepeszinek*, *Hizirbaba* dombjának vagy csak *Hizirbabának* mondták.⁶ A Sas-hegy elnevezés állítólag onnan ered, hogy 1686. szeptember 2-án, a vár bevételének emlékére tartott díszmenetkor sasok szálltak innen a vár felé.⁷

¹ A későbbi szakirodalom a nyaraló (nyárilak) és a villa megjelölést is használta.

² THIRRING Gusztáv, *Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére* (Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya, Budapest 1900) 35.

³ BAKTAI Ferenc – FÖLDES Mihály – GYÖRGY István – GYÖRGY Lajosné – JÁVORKA Péter – KENDE János – KÉKESDI Gyula – SZÜCS Lászlóné – TASNÁDINÉ MARIK Klára (szerk.), *Budapest kapujában. A XI. kerület krónikája* (XI. kerületi Tanács, Budapest 1975) 19.

⁴ VÉGH András, *Buda város középkori helyrajza I* (Monumenta Historica Budapestinensia XV) (Budapesti Történeti Múzeum, Budapest 2006) 45.

⁵ Uo. 38.

⁶ FEKETE Lajos, *Budapest a török korban* (Budapest története 3) (főszerk. Szendy Károly; Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest 1944) 99.

⁷ PALUGYAY Imre, *Buda-Pest szabad királyi városok leírása I* (Heckenast Gusztáv, Pest 1852) 157.

A török kiverése után a hegyen újra szőlőt telepítettek. A Sas-hegyen és környékén vörösbort termeltek. Egy 1789-es összeírás szerint Buda város területét 60 dűlőre osztották. A 21. dűlő a Sas-hegy volt, amelyet Buda leghíresebb bortermő hegyének tartottak. Határai a Burgerberg és Strassenweingarthen (a mai Sasad részei), a Német-völgy és a Budaörsi út. A tiszta szőlőtermő terület nagysága 111.31 hold és 9 öl volt.⁸ Sas-hegyet a budai német polgárok eredetileg *Adelsberg*nek, azaz Nemesek Hegyének nevezték, később e megnevezés a német beszédben *Adlersberg*gá változott.⁹ A hegyen a XIX. században Mayerffy Ferencnek volt mintaszerű szőlőgazdasága.¹⁰ A budai határban a határrészek (köztük a Sas-hegy) német nevének visszamagyarosítását Döbrentei Gábor királyi tanácsos javaslatára Buda város tanácsa az 1847. június 11-i ülésén határozta el.¹¹ A Sas-hegy 1957 óta természetvédelmi terület Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület néven,¹² amelynek védett növényei közé tartozik a Szent István király szegfű (*Dianthus plumaris subsp. regis-stephani*).¹³

A WEBER/SAXLEHNER-PALOTA KÁPOLNÁJA

A soproni származású Weber János cs. k. rendőrségi tanácsos¹⁴ 1842-ben vette meg a Sas-hegyen az 53 holdnyi sziklás területet,¹⁵ amelyen gyümölcsös- és szőlőkertet alakított ki. Gótikus stílusú villája 1848-ban épült (a későbbi Miasszonyunk útja, illetve Meredek utca 5.), amelyről feltehetően Dörre Tivadar készített 1877-ben ceruzarajzú vázlatot.¹⁶ Az építkezés 1845-ben kezdődött, és a nehéz terepviszonyok miatt három évig tartott.

A palota főhomlokzata Pesttel szemközt kelet felé nézett, karcsú oszlopait, tornyocskáit szőlőindák fonták körül zöld levelekkel. Az ablakok magasak, gót ívűek

⁸ DVIHALY Anna Mária, *A budai szőlőművelés története* (Budapest 1932) 33–37.

⁹ SIKLÓSSY László, *Hogyan épült Budapest (1870–1930)?* (Fővárosi Közmunkák Tanácsa, Budapest 1931) 476.

¹⁰ Uo. 478.

¹¹ NAGY Lajos, *Budapest története 1790–1848*, in *Budapest története 3. Budapest története a török kiűzésétől a márciusi forradalomig* (főszerk. Gerevich László; Akadémiai Kiadó, Budapest 1975) 286.

¹² *Magyar Nagylexikon XV* (Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest 2002) 827.

¹³ *Magyar Nagylexikon. IV* (főszerk. Élesztős László; Akadémiai Kiadó, Budapest 1995) 649.

¹⁴ A magyar udvari kancellár 1862-ben nevezte ki a magyar királyi helytartóság első osztályú valóságos tanácsossá. *Mi újság*, in *Vasárnapi Újság* (1862) 15/178. 1863-ban már címzetes helytartó tanácsos a Magyar Királyi Helytartótanácsi titkárok között. *Magyarország tiszti névtára* (Lauffer és Stolp, Pest 1863) 7. A soproni születésű Véber János nyugalmazott m. kir. helytartótanácsi tanácsos (Lichtenberg Primitiva grófnő özvegy férje) 84 éves korában, 1890. január 9-én halt meg tüdőgyulladásban. Végszentségben részesült. A Tabánban, az Attila utca 2-ben lakott. Zierer Károly plébános 1890. január 11-én temette el. Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban BFL) XV. 20. 2. Mikrofilm tár. A 78. Egyházi anyakönyvek gyűjteménye. A tabáni Alexandriai Szent Katalin Plébánia halotti anya-

1. kép. A WEBER-NYARALÓ KÉPE¹⁷

voltak. A palota főhomlokzata gót stílusban készült a benne lévő merész boltíves kápolnával, valamint a díszes főteremmel együtt, míg az épület lakosztályai polgári stílust tükröztek. 1853-ban készült el a palota felszentelt kápolnája.¹⁸ Az épület ugyanabból a kőfajtából készült, mint a Lánchíd.¹⁹ Egy 1872-es térképen jól látható a birtok nagysága.²⁰ Weber János 1890-es halála után gyermekei Weber Júlia és Weber Ottó örökölte egyenlő arányban a birtokot.²¹ Utána került a villa a

könyve 1887–1891. 136. lap, 15. folyószám. Köszönet Török Péternek. Véber János felesége hosszas betegség után életének 60., házasságának 29. évében, 1860. január 23-án hunyt el. *Mi újság*, in *Vasárnapi Újság* 7 (1860) 5. január 29., 11. Ennek ellentmond és hamis az az állítás, hogy magas rangú osztrák katonatiszt lett volna, az 1848–1849-es szabadságharcban ellenünk harcolt, és később e birtokot jutalomból kapta. SIKLÓSSY 478.

¹⁵ Az 1872-es térképszelvény a 7905–7910. hrsz.-on jelöli. BFL XV. 16. a. 201/9-26. Budapesti térképek gyűjteménye. Buda szabad királyi főváros térképei. Buda áttekintő.

¹⁶ SCHOEN Arnold, *Fővárosunk 1800–1873 között* (Budapest Székesfőváros Közművelődési Ügyosztálya, Budapest 1948) 41.

¹⁷ *Palota a Sas-hegyen*, in *Képes Újság* 1 (1859) 3/28.

¹⁸ *Palota a Sas-hegyen*, in *Képes Újság* 1 (1859) 3/27–29.

¹⁹ SIKLÓSSY 478.

²⁰ BFL XV. 16. a. 201/9-26. Budapesti térképek gyűjteménye. Buda szabad királyi főváros térképei. Buda áttekintő.

²¹ BFL VII. 6. c. Budapesti I–III. Kerületi Királyi Járásbíróság iratai. Budai (Duna-jobbparti) telekkönyvi iratok 1871–1944. 13. doboz, 1871–1895. 3897. sz. 2.

Saxlehner család tulajdonába.²² A tulajdoni lap szerint e területet 1891. május 6-án özvegy Saxlehner Andrásné született Pelikán Emília nevére jegyezték be. A birtoklapon egy ház, egy udvar, egy kert, egy rét, egy szántó, egy legelő és egy út olvasható.²³ Az ingatlan 13 500 forintért cserélt gazdát.²⁴ A villa mellett állt az Isten-kútja.²⁵ A birtokot a Saxlehner család 1928. november 2-án eladta a Congrégation de Notre Dame de Sionnak. Az adásvételi szerződést 1929. május 20-án Serédi Jusztinián bíboros, hercegprímás a Szentszéktől nyert különleges felhatalmazás alapján jóváhagyta. A rendkápornáját az egykori (Weber) Saxlehner-villa átépítésével alakították ki.²⁶ A terveket 1929-ben Szörényi-Reischl Gusztáv okleveles műépítész készítette.²⁷ A kápolna első terve 1929. május 22-én²⁸ készült, ezt a tervező 1929. szeptember 25-én módosította.²⁹ A szentélykiképzés³⁰ és az oltárrendezés tervrajza 1930-ban készült el.³¹

A NOTRE DAME DE SION RENDHÁZ KÁPOLNÁJÁNAK ÉPÍTÉSE

Az építési munkálatokat Havel Lipót budapesti építőmester cége vállalta. A vállalkozó kötelezte magát arra, hogy az építkezési munkákat 1929. június 1-jén megkezdi és 1930. május 30-án befejezi; rendház, internátus, paplak és templom felépítésében egyeztek meg.³² A tervező a Sas-hegy két kúpja közé helyezte el a monumentális épületegyüttest, és annak háttérével és teraszos parkjával nyugtözte le a szemlélőt.³³ A tervek ellen a mérnöki bizottság több kifogást emelt a Közmunkák Tanácsánál, többek között azt, hogy a Clark Ádám által tervezett Saxlehner-villa nem maradt meg teljesen az akkori formájában. Végül a villa keleti homlokzatát meghagyták, így módosították a kápolna terveit. Vagyis a rendház kápolnája követte az egykori villa és kápolnájának neogótikus vonalát. 1929. július 23-án az építkezés helyszínén a mérnöki bizottság kíséretében megjelent a Közmunka Tanácsának az elnöke. Megállapították, hogy az épület közönséges kevert falazat-

²² THIRRING 35. Saxlehner András Kőszegen született 1815-ben. 1845-ben nyitott posztókereskedést a fővárosban. Az 1860-as években építette fel a Hunyadi János keserűvízüzemet. 1889-ben hunyt el Budapesten. Vö. *Budapest Lexikon 2* (szerk. Berza László; Akadémiai Kiadó, Budapest 1993) 389.

²³ Sashegyi út 14. és Sashegyi út 42. BFL VII. 6. c. Budapesti I–III. Kerületi Királyi Járásbíróság iratai. Budai (Duna-jobbparti) telekkönyvi iratok 1871–1944. 53. doboz. 1895–1921. 3897. sz.

²⁴ BFL VII. 6. c. Budapesti I–III. Kerületi Királyi Járásbíróság iratai. Budai (Duna-jobbparti) telekkönyvi iratok 1871–1944. 13. doboz. 1871–1895. 3897. sz. 2.

²⁵ RUPP Jakab, *Buda-Pest és környékének helyrajzi története* (MTA-Eggenberger, Pest 1868) 217.

²⁶ Régi hrsz.-ok: 12703/1-4, 12704–12708, 12664–12675, új hrsz.-ok: 8063, 8064, 2668/2, 3. BFL IV. 1407. b. Budapest Székesfőváros Tanácsának iratai. Elnöki és Elnöki Ügyosztályi iratok. 4195/1929-III.

²⁷ *Budapest Lexikon 2*, 208.

²⁸ BFL XV. 17. d. 329/2668-7-16. és BFL XV. 17. d. 329/2668-7-17. Budapesti tervek gyűjteménye. Budapest (székes) főváros tervei. Építési ügyosztályok tervtára.

tal készült. Valamint a villa kelet felé eső homlokzata érdekes kiképzésű, történelmi beccsel bír, és jellegzetesen mutatja az 1840-es években gyakran alkalmazott építészeti formákat. A templom építésénél a földmunka 1929. szeptember 10-én kezdődött meg.³⁴ A rendház lelkésze (valószínűleg Belkó Ágoston³⁵) 1929. október 5-én szentelte fel az épületet. 1929. október 12-én az alapozási munkák folytak. 1929. október 21–26. között a főhajó falazásán dolgoztak. Az építésvezetőség elhatározta, hogy a fő- és mellékhajó közötti oszlopokat téglá helyett terméskőből készítik el. 1929. november 21-én elkészült a templom főhajójának falegyene, elhelyezték a vasgerendákat és elrendelték a vasgerendák közötti vasbeton födém készítését. Elkészült az összekötő épület (a rendház és a kápolna között) falegyene. 1929. november 25–30. között megkezdődött a templom födémének betonozása, és befejeződött a két oldalhajó falazása. 1929. december 2–7. között elkészült a templom födémének betonozása, míg a főpárkány kirakása folyamatban volt. 1929. december 9–14. között a templomorom falazása folyamatos, ennek bekötéséhez leszállítottak és elhelyeztek három darab, egyenként 1,5 méter hosszú falkapcsot. Nyolc kőoszlopot helyeztek el a fő- és mellékhajók között, ezek fölé megkezdődött a kettős boltozat készítése. 1929. december 16–21. között az ács felállította a tető faszervezetét. A szentélynél készült a felfalazás. 1929. december 23–28. között a nagytető felállítása elkészült a főpárkány nélkül. 1929. december 30.–1930. január 4. között megkezdődött a rabitzboltozatok készítése. 1930. január 13–18. között elkészült a szentély lefedése és a mennyezet. A bádogos folyamatosan dolgozott az oldalhajók lefedésén. 1930. január 20–25. között a középhajó rabitzboltozatai vakolás nélkül elkészültek. 1930. január 27.–február 1. között az oldalhajók mennyezetein, valamint a szentély mennyezetének rabitzolásán dolgoztak. 1930. február 3–8. között a rabitzmennyezetek elkészültek. A szentélymennyezet és a három oldalhajó rabitzboltozatát simára vakolták. 1930. február 10-én az ács megkezdte a sekrestye borított gerenda födémének és a vele összeépített tetőszerkezetnek a felállítását. A fagy miatt szünetelt a templom boltozatainak vakolása. 1930. febru-

²⁹ BFL XV. 17. d. 329/2668-7-20. és BFL XV. 17. d. 329/2668-7-24. Budapesti tervek gyűjteménye. Budapest (székes) főváros tervei. Építési ügyosztályok tertvára.

³⁰ BFL XV. 17. f. 401/a. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Notre Dame de Sion tervei. 13.

³¹ BFL XV. 17. f. 401/a. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Notre Dame de Sion tervei. 13.

³² BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 95. doboz. Építési napló.

³³ SIKLÓSSY 479.

³⁴ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 95. doboz. Építési napló. 3–9.

³⁵ Az iskola hittan tanára. M. Marie Etelka De Sion: *A Notre Dame De Sion Római Katolikus Leánylicium értesítője az 1930–1931-es iskolai évről*. Budapest, 1931, Notre Dame De Sion. 10.

ár 17–22. között a fagy miatt még mindig szünetelt a vakolás. A bádogos a főhajó függőcsatornáit elkészítésén dolgozott. A harangtorony fedése elkészült. A sekrestye tetőzetével összeépített földem deszkázása még hiányzott. A javasolt külön földm szerkezet nem került kivitelezésre. 1930. február 23–március 1. között a tetőt palával lefedték. 1930. március 3–8. között a gipszvakolást újrakezdték, ugyanakkor a lakatos a templomablakokon még nem dolgozott. Megrendeltek két darab vasgerendát a rendház és a templom közötti összekötő szárny lépcsője részére az ablak áthidalására. 1930. március 12-től a fagy miatt a fehérmunka szünetelt. 1930. március 17–22. között a sekrestye feletti bádofestés még nem készült el. 1930. március 24–29. között a kápolnamennyezet teljesen elkészült, az ablakok még hiányoztak, és a bádofestés sem készült el. A homlokzatvakolás még folyamatban volt. 1930. március 31.–április 5. között az összekötő részben elkészült a lépcső. Az ablakokat nem szállították le, a bádofestés továbbra is hiányzik. 1930. április 10-én leszállították a tíz darab ablakot, és 11-én ezek elhelyezése megkezdődött. A kőlabazat elhelyezése szintén megkezdődött, valamint megrendelték a harangokat.³⁶ Az utóbbit a Szlezák László Harangércöntőde, Harangfelszerelés és Haranglábgyár készítette: két darab ércharang, illetve jelzőcsengő, melynek hangja „e”, alsó átmérője 620 mm, súlya 130 kg. Ehhez 3 méter magas, 200 kg-os festett és csavarozott vasállvány, valamint egy forgatható vaskorona készült. A harangra szentkép és felirat került: *NOTRE DAME DE SION 1930*. A kerti jelzőcsengő 5 kg súlyú, a legfinomabb harangérből készült, húzószerezettel, kerettel és tetővel.³⁷ 1930. április 22–26. között a kápolna lábazati köveit, melyek a régi megmaradó épülethez tartoztak, és több helyen hibásan készültek, a kőfar agó átalakította és újra elhelyezte. 1930. május 5–10. között a kápolna földszinti csúcsíves ablakait leszállították és elhelyezték. A szentélybe beépítendő két darab csúcsíves ablakot is leszállították. A kápolna belső díszvakolási munkái folyamatban voltak. 1930. május 19–24. között a kápolna lábazatának elhelyezése folyamatban, mögötte a régi egyes falazatot kivésték, és újra szakszerűen kifalazták. 1930. május 26–31. között a homlokzatvakolás a régi rész kivételével elkészült. 1930. június 2.–7. között a hátsó homlokzaton még dolgoztak. A belső kőművesmunkákat befejezték. A lábazat a padlózás hiánya miatt még nem készült el. 1930. június 23.–28. között készült el a homlokzat.³⁸ A kápolna rabitzmunkáit a Parafakőgyár Rt. végezte.³⁹ A kápolna ol-

³⁶ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 95. doboz. Építési napló. 10–25.

³⁷ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 69. doboz.

³⁸ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építésszek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 95. doboz. Építési napló. 26–30.

tárdíszre Ernst Deger (1809–1885) Madonnája alapján készült, amelynek eredetijét az esztergomi prímási palota képtárában (Keresztény Múzeum) őrzik. A sioni Szűzanya egyben Magyarország Patrónája is. A rendház védőszentje Szent Erzsébet lett.⁴⁰

A régi villaépület bontási munkálatai

Elbontásra került 300 négyzetméter alapterületű fedélszék az összes szerkezeti részekkel, 260 négyzetméter csapos gerenda födém, 200 köbméter (0,18; 0,33; 0,48 és 0,63 méter vastag) téglafalazat, vegyes-falazat és kéményfal, kibontásra kerültek az ajtók és ablakok, helyenként a megmaradt falaknál meghagyták a faragásokat. Felbontották a parkettát, hajópadlót és lapburkolatot. Valamint kibontottak két darab 1,20×2,60 méter belső tokméretű ajtót, három 1,75×3,50 méter külső kőméretű csúcsíves vasajtót, két 1,53×3,00 méter csúcsíves vasablakot, két 0,95×2,80 méter tokméretű felülvilágító ablakot és egy 1,40×2,00 méter kőméretű kétszárnyú vas pinceajtót. Leverték a vakolatokat, a párkányokat, lábzatokat, nyolcszögletű sarokoszlopokat és az összes tagozatot.⁴¹

2. kép. A NOTRE DAME DE SION RENDHÁZ KÁPOLNÁJÁNAK ÉPÍTÉSE⁴²

³⁹ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építészek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 69. doboz. 1929. november 15.

⁴⁰ M. MARIE ETELKA DE SION, *A Notre Dame De Sion Római Katolikus Leánylíceum értesítője az 1930–1931-es iskolai évről* (Notre Dame De Sion, Budapest 1931) 5.

⁴¹ BFL XV. 17. f. 401/b. Budapesti tervek gyűjteménye. Építészek, vállalkozók, vállalatok, beruházók tervei. Havel Lipót cég tervei és iratai. Ügyviteli iratok. Notre Dame de Sion tervei. 69. doboz. 1930. Költségvetés. Bontási munkálatok. 1–3. Köszönet Imre Kálmánnak.

⁴² SIKLÓSSY 480.

Sashegy oldalán épült Notre Dame de Sion-zárda kápolnájának zárókövének elhelyezését a munkészek között. Felül kép: Angelo Rotta pápai nuncius megdobja a márványból készült zárókövet; a nuncius mögött a korábbi tevékenység és Mary Constanca nővér, a zárda főnöknője. Alul kép: a Notre Dame de Sion-zárda és elttérben a kápolna.

3. kép.

Fent: A NOTRE DAME DE SION
KÁPOLNA ZÁRÓKÖVÉNEK
ELHELYEZÉSE.

Lent: A KÁPOLNA ÉS A
RENDAHÁZ KÍVÜLRŐL⁴³

4. kép. A NOTRE DAME DE SION RENDAHÁZ KÁPOLNÁJA

A NOTRE DAME DE SION RENDHÁZ ÉS ANNAK KÁPOLNÁJA

Az rendház területe az I. kerületi Miasszonyunk⁴⁴ útja 1. – Sashegyi út⁴⁵ – Sion lépcső⁴⁶ (ma XII. kerület Meredek⁴⁷ u. 1. – Hegyalja út – Sion lépcső) között feküdt, és a tabáni Alexandriai Szent Katalin Plébániához tartozott.⁴⁸ A Notre Dame de Sion Leánylíceum⁴⁹ (és benne a kápolna) 1930-ban nyitotta meg kapuit. A megnyitó ünnepségen részt vett Horthy Miklósné és Angelo Rotta pápai külömbizott is. 1930. október 15-én a kápolna zárókövét a nuncius úr helyezte el az épület falába.⁵⁰ Az épületegyüttes építészeti szempontból elsőrangú, mert a tervező a nagyszabású épületet úgy helyezte be a Sas-hegy formáiba, hogy az szinte hozzásimult a környezet-hez, és tagozottságával iparkodott annak minden formáját követni.⁵¹ A rendház alagsorában 4 étterem, 1 konyha, 1 mosogató, 1 mosókonyha, 1 szárító, 2 hall, 1 vasaló, 3 kamra, 1 műhely, 1 kazánház, 1 pince, 1 kapusszoba, 4 szoba, 1 közös fürdőszoba, 2 toalettsoport, 1 folyosó, a földszinten 1 díszterem, 1 kápolna, 1 tanterem, 3 társalgó, 2 vendégszoba, 3 főnöki iroda, 1 könyvtár, 1 közös nővérszoba, 3 fürkeshozba, 1 kapusszoba, 1 fürdőszoba, 2 toalettsoport, 1 nagy folyosó, 3 előtér-folyosó, 1 előcsarnok, 2 toalett, az első emeleten 1 tornaterem, 9 tanterem, 1 szertár, 1 tanári szoba, 3 hálóterem, 1 hallos folyosó, 2 toalettsoport, a második emeleten 5 hálóterem, 1 ruhatár, 14 fürkeshozba nővéreknek, 4 betegszoba nővéreknek, 4 betegszoba növendékeknek, 2 fürdőszoba, 1 mosdószoba, 1 toalettsoport, 1 hallos folyosó, 2 előtér, 3 toalett, a manzárdban 11 szoba, 13 zongora-fürkeshozba, 2 tartalék szoba, 1 fürdőszoba, 2 kamra, 2 folyosó, 4 toalett kapott helyet. Az összekötő épület alagsorában 1 előtér, 2 pincehelyiség, a földszinten 2 előtér, 1 szoba, az első emeleten

⁴³ *Képes Pesti Hírlap* (1930) 195/3.

⁴⁴ A Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1930. április 29-én a 2036. számú határozatában az addig névtelen utat (Pm. sz.: 71738/1930-III.) Miasszonyunk útjának nevezte el, mely nevet a mellette álló intézetről kapta. BFL XV. 18. Utcanyilvántartás. 1949. 25. kötet. 3953.

⁴⁵ 1936–1945 között Wolff Károly útnak hívták. BFL XV. 18. Utcanyilvántartás. 1949. 14. kötet. 2307–2038.

⁴⁶ A Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1930. április 29-én a 2036. számú határozatában az addig névtelen utat (Pm. sz.: 71758/1930-III.) Sion lépcsőnek nevezte el, mely nevet a szomszédos apácarendről kapta. BFL XV. 18. Utcanyilvántartás. 1949. 31. kötet. 5144.

⁴⁷ 1953-tól. RÁDAY Mihály (szerk.), *Budapest teljes utcanévtaxikona* (Sprinter Kiadó, Budapest 2003) 348.

⁴⁸ 1995-ig. 1500/1995. számú Körlevél. Budapest-Farkasrét, Mindenszentek Plébánia levlévtára. Körlevelek. 4. doboz.

⁴⁹ A Notre Dame de Sion Leánylíceum káplánjai (elkészei) és hitoktatói: dr. Beresztóczy (Bartmann) Miklós (1928. augusztus–1929), Belkó Ágoston (1929–1938), Prochnow Endre (1938–1939), dr. Ruppert István (1939–1940), dr. Boroska István (1940–1945), Blaskovics Károly Placid (1945–1949). Vö. BEKE Margit, *Az Esztergomi (Esztergomi–Budapesti) Főegyházmegye papsága 1892–2006* (Szent István Társulat, Budapest 2008) 67, 62, 605, 637, 94, 80.

⁵⁰ *A Notre Dame de Sion kápolna zárókövének elhelyezése*, in *Képes Pesti Hírlap* (1930) 195/3.

⁵¹ *Építő Ipar – Építő Művészet* 54 (1930) 15-16/60.

1 előtér, 1 terasz kapott helyet. A templom épületben 1 pincehelyiség, a földszinten 1 templomhajó, 2 sekrestye található. A paplak földszintjén 3 szoba, 1 előszoba, 1 fürdőszoba, 1 konyha, 1 garázs, 1 műhely, 1 kamra, 1 toalett, első emeletén 4 szoba, 1 fürdőszoba, 1 folyosó, 1 toalett és 1 terasz kapott helyett.⁵²

Az apácák 1944-ben 110 zsidót bűjtattak, amit a Gestapo megtudott, de a zsidókat sikerült tovább menteni. A hely stratégiai fontosságú volt, először a magyar katonai parancsnokság, majd 1944 karácsonya előtt a németek költöztek be Karl-Pfeffer Wildenbruck Waffen SS vezérlő tábornok vezetésével. Innen a Várba menekültek.⁵³ 1945 őszén a kápolna négy fala még állt, de a tető beszakadt, így a nővérek volt ebédlőjét alakították át kápolnává.⁵⁴ A kápolna bontási terve 1949. január 7-én készült el, amelynek tervezője és kivitelezője Richter Pál építőmester volt.⁵⁵ Mára a kápolnából csak a XIX. századi boltozatos pince, illetve egy földből kiálló kötömb maradt meg.⁵⁶ Az intézményt 1948-ban államosították, azt az apácák 1949-ben hagyták el. A létesítmény 1990-ben nem került az Anyaszentegyház által visszaigényelt intézmények sorába.⁵⁷

⁵² BFL XV. 17. d. 329. Budapesti tervek gyűjteménye. Budapest (székes) főváros tervei. Építési ügyosztályok tervtára. 2668/7. 60–61. f. ló.

⁵³ Az egykori növendék (1942–1948/1949), Kovács-Sebestény Lászlóné Kecskés Margit elmondása alapján. 2010. január 11.

⁵⁴ HORVÁTH Zsófia, *Iskola a hegytetőn. A Notre Dame de Sion és az Arany János Általános Iskola és Gimnázium története*, in *Hegyvidéki Históriaik* (Tarsoly Kiadó, Budapest 2010) 24–28.

⁵⁵ BFL XV. 17. d. 329. Budapesti tervek gyűjteménye. Budapest (székes) főváros tervei. Építési ügyosztályok tervtára. 2668/7-32.

⁵⁶ Horváth Zsófia, az Arany János Általános Iskola és Gimnázium igazgatóhelyettesének közlése. 2010. május 13.

⁵⁷ Budapest-Farkasrét, Mindenszentek Plébánia levéltára. Szegletkő. 1. doboz. KÖNNYID István, *Arany János Általános Iskola és Gimnázium*, in *Szegletkő I* (1996) 4/14.